

Better Internet for Kids

Προκλήσεις στο διαδίκτυο

Οδηγός βέλτιστων πρακτικών

Αύγουστος 2019

Μετάφραση: SaferInternet4Kids.gr
www. ΓΙΑ ΕΝΑ ΑΣΦΑΛΕΣΤΕΡΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	2
Προκλήσεις στο διαδίκτυο - τι είναι και γιατί είναι τόσο δημοφιλείς;	3
Οι διαφορετικοί τύποι προκλήσεων στο διαδίκτυο	5
Πιθανοί κίνδυνοι.....	6
Απαντήσεις της βιομηχανίας του διαδικτύου	8
Πώς να διαχειριστείτε τα μέσα.....	9
Συμβουλές και καθοδήγηση για γονείς	10
Ενημερωτικές πηγές	10
Συμπεράσματα	11

Εισαγωγή

Το έργο [Phase 3 του BIK](#), το οποίο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του Προγράμματος “Συνδέοντας την Ευρώπη” (Connecting Europe Facility CEF), στοχεύει στη δημιουργία ενός καλύτερου διαδικτύου για τα παιδιά και τους νέους. Μέσω της πλατφόρμας Better Internet for Kids (BIK), το πρόγραμμα ενθαρρύνει την ανταλλαγή γνώσεων, εμπειρογνωμοσύνης, πόρων και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ σημαντικών φορέων διαδικτυακής ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανίας του διαδικτύου, προκειμένου να αυξηθεί η πρόσβαση σε περιεχόμενο υψηλής ποιότητας για παιδιά και νέους με στόχο την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και της ενδυνάμωσης, τη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος για τα παιδιά στο διαδίκτυο και την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών.

Στο πλαίσιο του έργου της Phase 3 του BIK, έχει αναπτυχθεί ένα Πρόγραμμα Διασφάλισης Ποιότητας (QAP) που επικεντρώνεται σε λειτουργικές, στρατηγικές και πολιτικές πτυχές, ώστε να διασφαλίσει ότι θα αντιμετωπιστούν αναδυόμενα θέματα και προκλήσεις και ότι οι ορθές πρακτικές θα μοιραστούν σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Ως εκ τούτου, αναπτύσσονται ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές βέλτιστης πρακτικής για την επικοινωνία με τα τμήματα ευαισθητοποίησης, βοήθειας και συμμετοχής της νεολαίας. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές είναι, κατ' ουσίαν, εκθέσεις που χρησιμοποιούνται εσωτερικά για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και παρουσιάζουν εθνικές επιτυχίες εξωτερικά.

Το δίκτυο Insafe των [Κέντρων Ασφαλούς Διαδικτύου](#) (στο εξής SICs για Safer Internet Centers) δεσμεύεται να διασφαλίζει ότι τα παιδιά και οι νέοι συμμετέχουν στις δραστηριότητες, τις εκδηλώσεις και τις εκστρατείες εντός SIC, ώστε να μπορούν να εκφράζουν τις ιδέες, τις αντιλήψεις τους και τις απόψεις τους σχετικά με το ρόλο τους και την ασφάλειά τους στο διαδίκτυο. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα κατευθυντήρια γραμμή για τις βέλτιστες πρακτικές αποσκοπεί στην παρουσίαση μιας επισκόπησης των προκλήσεων στο διαδίκτυο και του τρόπου αντιμετώπισης τους.

Η παρούσα έκθεση βασίζεται σε σειρά εργασιών, συμπεριλαμβανομένων ομιλιών από το δίκτυο γραμμών βοήθειας πριν και κατά τη διάρκεια μιας εκπαιδευτικής συνάντησης του Insafe που πραγματοποιήθηκε στην Κρήτη τον Ιούνιο του 2019, καθώς και περαιτέρω έρευνα και συζήτηση μεταξύ των μελών του δικτύου και εξωτερικών εμπειρογνομώνων. Στόχος του είναι να παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη φύση των διαδικτυακών προκλήσεων, γιατί είναι τόσο δημοφιλείς στα παιδιά και τους νέους, καθώς και πώς διάφοροι φορείς μπορούν να αντιμετωπίσουν αυτό το σύνθετο ζήτημα για παιδιά και νέους. Έχουν αναπτυχθεί διάφορες ενημερωτικές πηγές οι οποίες παραθέτονται για αναφορά.

Προκλήσεις στο διαδίκτυο - τι είναι και γιατί είναι τόσο δημοφιλείς;

Εδώ και πολλά χρόνια, τα παιδιά και οι νέοι λαμβάνουν μέρος σε προκλήσεις. Φίλοι ή αντίπαλες ομάδες ενθαρρύνουν ο ένας τον άλλον να συμμετάσχουν σε διαγωνισμούς για να δείξουν ότι δεν αποφεύγουν τον κίνδυνο ή είναι πολύ αδύναμοι ή φοβισμένοι να το κάνουν. Πριν από την άφιξη του διαδικτύου, η συμμετοχή σε τέτοιες προκλήσεις ήταν θέμα τιμής - εάν κάποιος είχε κληθεί να λάβει μέρος και είχε αρνηθεί, τότε αυτό θα προκαλούσε αρνητική εντύπωση στους συνομηλίκους και σίγουρα στην ομάδα ή στο άτομο που είχε προτείνει την πρόκληση. Οι διαδικτυακές προκλήσεις παρουσιάζουν μεγάλη δυναμική καθώς το κοινό τώρα είναι δυνητικά τεράστιο και όσοι παίρνουν μέρος σε αυτές κυνηγούν likes και σχόλια. Πλέον όχι μόνο δέχεται κανείς να συμμετάσχει σε μια πρόκληση, αλλά τη βιντεοσκοπεί και κοινοποιεί το βίντεο σε πλατφόρμες κοινωνικών μέσων. Ο αριθμός των likes και των σχολίων θεωρείται ένα σημαντικό μέρος της όλης διαδικασίας.

Γνωρίζουμε από την επιστημονική έρευνα ότι ο προ-μετωπικός φλοιός του εφηβικού εγκεφάλου δεν έχει αναπτυχθεί πλήρως και έτσι οι νέοι δυσκολεύονται να εκτιμήσουν και να διαχειριστούν τον κίνδυνο ή να εξετάσουν ενδεχόμενες αρνητικές συνέπειες αυτού που πρόκειται να κάνουν. Προσελκύονται από τη συγκίνηση, τον κίνδυνο και τον ενθουσιασμό (που συχνά ενθαρρύνονται από τους συνομηλίκους τους) ή την ευκαιρία για μια στιγμή φήμης. Στα αγόρια, αυτό το κομμάτι του εγκεφάλου δεν έχει αναπτυχθεί πλήρως μέχρι τα 25 έτη και στα κορίτσια μέχρι τα 20 έτη, πράγμα που σημαίνει ότι τους γοητεύουν κάποιες από αυτές τις προκλήσεις χωρίς να υπολογίσουν τα ενδεχόμενα αποτελέσματα και τις συνέπειες. Υπάρχουν διάφοροι λόγοι για τους οποίους οι διαδικτυακές προκλήσεις αποδεικνύονται τόσο ελκυστικές για τα παιδιά και τους νέους και ορισμένοι εξηγούνται λεπτομερέστερα παρακάτω.

- **Για διασκέδαση** - τα παιδιά και οι νέοι απολάμβαναν να παρακολουθούν και να συμμετέχουν σε φάρσες και προκλήσεις πολύ καιρό πριν εμφανιστεί το διαδίκτυο. Πρόσφατη [έρευνα από την Ofcom στο Ηνωμένο Βασίλειο](#) διαπίστωσε ότι 45% των παιδιών ηλικίας τριών και τεσσάρων ετών παρακολουθούν βίντεο στο YouTube, με το 40% να λέει ότι αυτά είναι αστεία βίντεο ή φάρσες.
- **Ο ανταγωνισμός και η σύγκριση** - όλοι αγαπούν τον ανταγωνισμό ειδικά αν αναπτύσσεται μέσα σε ένα δυνητικά τεράστιο κοινό όπως αυτό του διαδικτύου. Ειδικά το κοινό των διαδικτυακών βίντεο προκλήσεων διαρκώς αυξάνεται άρα διαρκώς αυξάνεται και ο ανταγωνισμός. Το να είσαι καλύτερος από κάποιον άλλο είναι ένα ισχυρό κίνητρο. Η επιθυμία να είμαστε πιο επιτυχημένοι από άλλους ή, ίσως, οι καλύτεροι από όλους είναι μέρος της ανθρώπινης φύσης μας.
- **Έμπνευση** - είναι σημαντικό να θυμάστε ότι δεν έχουν όλες οι προκλήσεις αρνητικές συνέπειες, ενώ κάποιες μπορεί να συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση για κάποιο συγκεκριμένο θέμα ή σκοπό (βλ. παρακάτω για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους διάφορους τύπους προκλήσεων). Είναι σαφές ότι τα βίντεο κάποιων ατόμων που συμμετέχουν σε προκλήσεις μπορούν να αποτελέσουν κίνητρο για κάποιους άλλους να τους αντιγράψουν, να δώσουν δηλαδή ένα παράδειγμα στους άλλους.

- **Status** - όσοι συμμετέχουν σε προκλήσεις συχνά αναφέρουν ότι όσο πιο τολμηρή ή ακραία είναι η πρόκληση, τόσο πιο πιθανό είναι να θελήσουν να συμμετάσχουν, καθώς αυτό θα βελτιώσει την φήμη τους στο διαδίκτυο. Είναι πιθανό να έχουν μεγαλύτερη προβολή και να προκαλέσουν περισσότερες αντιδράσεις (Like) εάν η πρόκληση είναι ιδιαίτερα δύσκολη ή ακραία.
- **Κοινωνική αναγνώριση** - το να γνωρίζουν ότι χιλιάδες ή εκατομμύρια άνθρωποι έχουν παρακολουθήσει τη συμμετοχή σε μια συγκεκριμένη πρόκληση, είναι ένα πολύ ισχυρό κίνητρο για ορισμένους νέους. Εξίσου, γνωρίζοντας ότι πολλοί άλλοι σας έχουν παρακολουθήσει να κάνετε κάτι και στη συνέχεια σας αντέγραψαν οι ίδιοι είναι ένας λόγος για να συνεχίσετε και ίσως να κάνετε και κάτι πιο ακραίο για να αυξήσετε αυτή την κοινωνική αναγνώριση.
- **Ακόλουθοι** - γνωρίζουμε ότι οι πιο δημοφιλείς YouTubers έχουν εκατομμύρια ακολούθους. Περισσότεροι οπαδοί σημαίνουν όχι μόνο περισσότερη προσοχή αλλά και περισσότερα χρήματα. Όπως εξήγησε ένας YouTuber, «αν οι άνθρωποι θέλουν να το δουν τότε δεν με πειράζει να το κάνω». Όλα αυτά γίνονται για τον αριθμό των ακολούθων και πώς αυτό μετατρέπεται σε δημοτικότητα / φήμη και, φυσικά, χρήματα.
- **Προσοχή** – η ανάγκη για προσοχή είναι στην ανθρώπινη φύση. Οι άνθρωποι θέλουν να αισθάνονται ότι ανήκουν κάπου και ότι έχουν κάποια συνεισφορά, ότι οι άλλοι ενδιαφέρονται για αυτούς. Ο [Maslow](#) αναφέρθηκε στην αίσθηση του «ανήκει» στην ιεράρχηση των αναγκών του. Αυτό είναι ένα είδος προσοχής σύμφωνα με τον [Baumeister και τον Leary](#) ο οποίος έγραψε το 1995 ότι «όλοι έχουν έντονη επιθυμία να διαμορφώσουν και να διατηρήσουν προσωπικούς δεσμούς». Πριν από το διαδίκτυο αυτό συνέβαινε με ανθρώπους που γνωρίζαμε - τώρα συμβαίνει με όποιον αλληλεπιδρά μαζί μας για αυτό που κάνουμε στο διαδίκτυο.
- **Κλικ** - όπως ειπώθηκε παραπάνω, ο αριθμός των προβολών μεταφράζεται συχνά σε νομισματική αξία, ιδιαίτερα για influencers στο διαδίκτυο. Μια [εκτίμηση](#) υποδηλώνει ότι εάν ένα κανάλι YouTube λάβει 1000 προβολές, αξίζει περίπου 18 δολάρια από τα οποία το 45% κρατείται από το YouTube, οπότε αυτό σημαίνει ότι το YouTube θα κερδίσει κατά μέσο όρο περίπου 9,90 δολάρια ανά 1.000 προβολές.
- **Ξεπερνώντας τα όρια** - για παράδειγμα, με τις προκλήσεις του πόνου στο διαδίκτυο, οι χρήστες του YouTube θα προσπαθήσουν να φτάσουν στα όριά τους. Πολλοί αναγνωρίζουν την ταλαιπωρία που μπορεί να προκαλέσει αυτό, αλλά η επιθυμία για προβολές, likes και σχόλια είναι ισχυρή και πολλές φορές αυτό σημαίνει ότι τα άτομα θα περάσουν τα όρια. Ένας YouTuber προκάλεσε οργή [προσποιούμενος ότι κάνει επίθεση με χρήση οξέος](#). Στην πραγματικότητα πετούσε κανονικό νερό στους ανθρώπους στο δρόμο, αλλά από κοντά το υγρό έμοιαζε πολύ με οξύ. Αυτό το άτομο ζήτησε συγγνώμη, αλλά επίσης είπε ότι θα συνεχίσει να δημοσιεύει ακραία βίντεο καθώς «πρέπει να ξεπεράσεις τα όρια για να κερδίσεις προβολές».
- **Η ανθρώπινη φύση** - όπως εξήγησε ένας YouTuber, «είναι αστείο να παρακολουθείς τους φίλους σου να πέφτουν στο πάτωμα ή να κάνουν εμετό».
- **Κοινωνικοί ψυχολογικοί παράγοντες** - για παράδειγμα, η ευχαρίστηση από την ατυχία κάποιου άλλου δεν είναι κάτι νέο. Για χρόνια υπάρχουν προγράμματα στην τηλεόραση τα οποία ενθαρρύνουν τους θεατές να στείλουν βίντεο ή αστεία στιγμιότυπα των ίδιων, μελών της οικογένειας τους ή των φίλων τους να γλιστρούν πάνω στον πάγο, να περνούν μια μπάλα μέσω ενός κλειστού παραθύρου ή κάτι παρόμοιο - Οι άνθρωποι παρακολουθούν αυτά τα βίντεο επειδή πιστεύουν ότι είναι αστεία παρά το γεγονός ότι σε ορισμένες περιπτώσεις οι άνθρωποι μπορεί να τραυματιστούν.

- **Ανάπτυξη του εγκεφάλου** – μη αναγνώριση των συνεπειών μέχρι να είναι πολύ αργά. Γνωρίζουμε από την επιστημονική έρευνα ότι ο προ-μετωπικός φλοιός του εφηβικού εγκεφάλου δεν έχει αναπτυχθεί σε σημείο όπου οι νέοι να μπορούν να αναλογιστούν τον κίνδυνο ή την συνέπεια - θα κάνουν κάτι και θα το μετανιώσουν αργότερα.

Οι διαφορετικοί τύποι προκλήσεων στο διαδίκτυο

Είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι οι προκλήσεις ποικίλλουν σημαντικά και δεν επιφέρουν όλες προβλήματα ή αρνητικές συνέπειες. Για παράδειγμα, η πρόκληση του κουβά με πάγο, που ήταν δημοφιλής το καλοκαίρι του 2014, χρησιμοποιήθηκε ως τρόπος ευαισθητοποίησης για την νόσο ALS (Αμυοτροφική Πλευρική Σκλήρυνση, η οποία συχνά αναφέρεται και ως νόσος των κινητικών νευρώνων). Η πρόκληση (η οποία επίσης αναφέρεται ως η «ALS παγίδα πάγου πρόκληση») περιλαμβάνει ένα άτομο που έχει ένα κουβά με παγωμένο νερό και το ρίχνει πάνω του ή το ρίχνουν άλλοι πάνω του. Μόλις κάποιος ολοκληρώσει την πρόκληση, ορίζει κάποιον άλλον για να την επαναλάβει μέσα σε 24 ώρες - αν δεν το κάνει, θα πρέπει να δωρίσει κάποια χρήματα για φιλανθρωπικό σκοπό. Η συγκεκριμένη πρόκληση υιοθετήθηκε από διασημότητες, πολιτικούς και αθλητές, οι οποίοι δημοσίευσαν τα βίντεο που συμμετείχαν στην πρόκληση και με αυτό τον τρόπο εξαπλώθηκε πιο γρήγορα και σε ευρύτερο κοινό. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, 1 στα 6 άτομα συμμετείχαν στην πρόκληση και η ALS έλαβε πάνω από 100 εκατομμύρια δολάρια παγκοσμίως σε δωρεές.

Ένα άλλο σχετικά αβλαβές παράδειγμα είναι η «πρόκληση μανεκέν» που εμφανίστηκε το 2016. Φαίνεται να ξεκίνησε από μερικούς μαθητές σε ένα σχολείο στη Φλόριντα. Αυτή η πρόκληση απαιτούσε όσοι συμμετέχουν να «παγώσουν» σε μια πόζα όπως τα μοντέλα όταν φωτογραφίζονται. Για μια ακόμη φορά συμμετείχαν πολλοί διάσημοι και πολιτικοί. Κάποιοι το έκαναν για να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με συγκεκριμένα θέματα.

Άλλες προκλήσεις είναι πιο επικίνδυνες, αν και όπως προαναφέρθηκε, τα παιδιά και οι νέοι ενδέχεται να μην βλέπουν τους πιθανούς κινδύνους. Ένα καλό παράδειγμα είναι η πρόκληση της γόμας. Σε αυτήν κάποιος τρίβει μια γόμα στο γυμνό δέρμα του όσο πιο δυνατά μπορεί, ενώ του απαγγέλλουν το αλφάβητο. Αν και αυτό αρχικά δεν φαίνεται πολύ επικίνδυνο, μπορεί να προκαλέσει επώδυνα εγκαύματα και ουλές στο δέρμα και μερικές φορές μπορεί να προκαλέσει και μόλυνση. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η πρόκληση του αλατιού και του πάγου, όπου οι συμμετέχοντες βάζουν αλάτι στο σώμα τους και στη συνέχεια τοποθετούν πάγο στο αλάτι. Αυτό προκαλεί πόνο με τη μορφή μιας αίσθησης καψίματος και η ιδέα είναι δύο ή παραπάνω άτομα να βιντεοσκοπήσουν την πρόκληση για να δείξουν ποιος μπορεί να ανεχθεί τον πόνο για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Δυστυχώς, έχουν υπάρξει κάποιες προκλήσεις στο διαδίκτυο που έχουν προκαλέσει σοβαρούς τραυματισμούς και απώλειες ζωής. Ο κ. Geert Reynders μίλησε στο [Safer Internet Forum \(SIF\) το 2018](#) και μοιράστηκε την ιστορία του γιού του Τιμ που πέθανε ως αποτέλεσμα της συμμετοχής του σε μια πρόκληση πνιγμού που είχε δει στο διαδίκτυο (βλ. δείτε επίσης την έκδοση του [BIK bulletin](#) του Ιουνίου 2019).

Το [BBC δημιούργησε ένα σύντομο βίντεο](#) το οποίο αποδείχθηκε πολύ αποτελεσματικό όταν συζητάμε τις διαδικτυακές προκλήσεις με τα παιδιά και τους νέους καθώς και τους γονείς και τους δασκάλους. Το βίντεο δείχνει τι συνέβη όταν τρεις YouTubers, οι οποίοι συμμετείχαν σε επώδυνες προκλήσεις στο διαδίκτυο, ήρθαν αντιμέτωποι με μια μητέρα της οποίας το παιδί έχασε τη ζωή του εξαιτίας της συμμετοχής σε μία από αυτές τις προκλήσεις. Το βίντεο παρέχει μια ισχυρή και χρήσιμη ενημέρωση για τους πιθανούς κινδύνους, αλλά και τα κίνητρα μερικών από τους YouTubers που προωθούν τέτοιου είδους προκλήσεις .

Συνοπτικά, οι προκλήσεις τείνουν να εμπίπτουν στις ακόλουθες κατηγορίες:

- Αστείες προκλήσεις (προσπάθησε να μη γελάσεις, πρόκληση μανεκέν).
- Προκλήσεις φιλανθρωπίας (πρόκληση πάγου).
- Εξωφρενικές προκλήσεις (λήψη selfie σε δυνητικά επικίνδυνα μέρη).
- Τρομακτικές προκλήσεις (Momo / Blue Whale).
- Αύξηση της ευαισθητοποίησης (selfie χωρίς μακιγιάζ).
- Προκλήσεις πόνου / αυτοτραυματισμοί (πρόκληση πνιγμού, κνησμού με κανέλα ή σκόνη τσίλι).
- Βία / εκφοβισμός προς τους άλλους (πρόκληση «χαρούμενο χαστούκι»).
- Εξαιρετικές αθλητικές προκλήσεις.
- Προκλήσεις διατροφικής διαταραχής (πρόκληση collar bone - προσπάθεια σταθεροποίησης νομισμάτων στην κλείδα, προκλήσεις ανεξέλεγκτου αδυνατίσματος).

Πιθανοί κίνδυνοι

Μερικοί κίνδυνοι που σχετίζονται με τις προκλήσεις στο διαδίκτυο σκιαγραφούνται παρακάτω:

- **Κακή επιλογή προτύπων** - δυστυχώς, ορισμένοι από τους YouTubers που εκτελούν αυτές τις φάρσες και προκλήσεις δεν αποτελούν καλό παράδειγμα. Οι πιο ευάλωτοι νέοι μπορεί να δοκιμάσουν να αντιγράψουν αυτό που κάνουν οι YouTubers, μερικές φορές με καταστροφικές ή ακόμα και θανατηφόρες συνέπειες. Ακριβώς όπως συμβαίνει στον πραγματικό κόσμο, κάποιοι δεν ασκούν καλή επιρροή στους άλλους.
- **Οι συνέπειες δεν φαίνονται** - το βίντεο του BBC που αναφέραμε παραπάνω εξετάζει τις πιθανές συνέπειες των προκλήσεων πόνου και δείχνει ότι οι YouTubers παραδέχονται ότι τα βίντεο τους ωραιοποιούν τις προκλήσεις και δεν δείχνουν τα τρομακτικά αποτελέσματα κάποιων από αυτών. Κάποιος μιλάει για μια πρόκληση κατά την οποία ήπια ένα μπουκάλι ξίδι και εξηγεί ότι οι επόμενες δύο ώρες (που δεν φαίνονται στο βίντεο) ήταν οι χειρότερες στη ζωή του καθώς το σώμα του χρειαζόταν να απαλλαγεί από αυτό που είχε μόλις καταναλώσει.
- **Εντύπωση ότι δεν υπάρχουν κίνδυνοι** - όπως προαναφέρθηκε, τα βίντεο σπάνια δείχνουν τις συνέπειες μιας πρόκλησης και, για τους λόγους που αναφέρθηκαν προηγουμένως (που σχετίζονται με την ανάπτυξη του εγκεφάλου), οι νέοι συχνά δεν σκέφτονται τις πιθανές συνέπειες έως ότου είναι πολύ αργά.
- **Τα όρια εύκολα ξεπερνιούνται** - συχνά οι νέοι άνθρωποι υποκινούνται από τη φήμη που αποκτούν. Τα βίντεο συχνά προσελκύουν τεράστιους αριθμούς σχολίων που τους ωθούν να κινηματογραφήσουν ένα ακόμα βίντεο και να περάσουν την πρόκληση σε

ένα νέο, πιο ακραίο επίπεδο. Και εδώ, η έλλειψη δυνατότητας να σκεφτούν πιθανές συνέπειες αποτελεί πρόβλημα.

- **Θέματα υγείας** – άνθρωποι χάνουν τη ζωή τους όταν προκλήσεις όπως η πρόκληση πνιγμού πάνε στραβά. Οι νέοι μιλούν για τη στιγμή [της ελαφριάς αίσθησης και ευφορίας στο κεφάλι](#) που μπορεί να επιτευχθεί με την εισπνοή αφότου προσωρινά αποκοπεί η ροή του οξυγόνου στον εγκέφαλο, αλλά αυτό μπορεί εύκολα να πάει στραβά και να έχει θανατηφόρες συνέπειες. Άλλοι δείχνουν τις ουλές από τη συμμετοχή στην πρόκληση μαχαιριών 1000 βαθμών όπου ένα μαχαίρι θερμαίνεται σε πολύ υψηλή θερμοκρασία και στη συνέχεια τοποθετείται πάνω στο δέρμα.
- **Η μετατόπιση της πραγματικότητας** - για μερικούς νέους, τα βίντεο πρόκλησης μπορεί να θολώσουν τα όρια μεταξύ πραγματικότητας και φαντασίας και έτσι να πιστέψουν πραγματικά ότι αυτό που κάνουν δεν έχει καμία συνέπεια.
- **Κοινωνική πίεση** - αποκλεισμός εάν δεν συμμετέχετε / παρακολουθείτε. Η πίεση των συνομηλίκων ήταν πάντα δύσκολη για ορισμένους νέους. Η αίσθηση ότι δείχνετε αδυναμία εάν δεν κάνετε ό,τι κάνουν οι άλλοι είναι ένας ισχυρός λόγος να πάρετε ρίσκα και να ξεπεράσετε τα όρια. Με την πρόσθετη πιθανότητα ταπείνωσης από μια μεγαλύτερη ομάδα ατόμων, καθώς η απροθυμία σας να συμμετάσχετε σε μια πρόκληση θα μαθευτεί χάρη στα κοινωνικά δίκτυα, αυτό μπορεί να σας ωθήσει να κάνετε πράγματα που δεν θα κάνατε σε άλλη περίπτωση. Πράγματι, κάποιες προκλήσεις, όπως η πρόκληση του πάγου, θα είχαν στην πραγματικότητα (στο τέλος του βίντεο) το πρόσωπο που κάνει την πρόκληση να προτείνουν άλλους να το κάνουν στη συνέχεια. Η μη συμμετοχή μπορεί να έχει συνέπειες σε μια ομάδα συνομηλίκων ή σε μια διαδικτυακή κοινότητα.
- **Δημιουργία επιβλαβών κοινοτήτων** - για όλους τους προαναφερθέντες λόγους, οι διαδικτυακές προκλήσεις μπορεί να είναι τοξικές και μπορεί να ενθαρρύνουν τα άτομα να υποτιμήσουν τον κίνδυνο και να αναλάβουν όλο και περισσότερες ακραίες δραστηριότητες σε αναζήτηση αναγνώρισης ή αποδοχής.
- **Έλλειψη ενσυναίσθησης και σεβασμού** - όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, υπάρχουν τηλεοπτικά προγράμματα που ενθαρρύνουν τους θεατές να γελούν με την ατυχία των άλλων. Η παρακολούθηση της ταπείνωσης κάποιου άλλου δεν πρέπει να θεωρείται ψυχαγωγία, αλλά δυστυχώς αυτό συμβαίνει, και φυσικά υπάρχει μια λεπτή γραμμή ανάμεσα σε αυτά τα δύο πράγματα - την ψυχαγωγία και την ταπείνωση - σε αυτά τα συγκεκριμένα βίντεο.
- **Πρώθηση της βίας** - ορισμένες διαδικτυακές προκλήσεις μπορούν να απενοχοποιήσουν τη βία ή την επιθετικότητα έναντι άλλων. Ένας [πρόσφατος τίτλος](#) που αναφέρει «*Ρώσος πρωταθλητής χαστουκιού στο πρόσωπο γίνεται αστέρι του YouTube*» μιλάει για την ιστορία του πρωταθλήματος χαστουκιού, το οποίο περιγράφεται ως «*επίδειξη αντοχής στον πόνο που σχεδιάστηκε για να ζωντανέψει τις τηλεοπτικές εκπομπές άρσης βαρών*». Φυσικά, το βίντεο έχει μεταφορτωθεί στο YouTube με μεγάλο αριθμό σχολίων (όχι όλα θετικά), αλλά το θέμα είναι ότι έχει μοιραστεί ευρέως και μερικοί το βρίσκουν διασκεδαστικό.
- **Παραβίαση νόμων / παραβίαση των δικαιωμάτων των άλλων** - μερικές διαδικτυακές προκλήσεις ενθαρρύνουν άλλους να παραβιάσουν το νόμο και ενδεχομένως να θέσουν σε κίνδυνο άλλους αθώους ανθρώπους. Η πρόκληση του BirdBox, για παράδειγμα, ενθάρρυνε τους ανθρώπους να πραγματοποιούν μια σειρά από διαφορετικές δραστηριότητες ενώ είχαν δεμένα μάτια - συμπεριλαμβανομένου της οδήγησης αυτοκινήτου. Το ενδεχόμενο μιας θανατηφόρας συνέπειας είναι ορατό.

- **Απώλεια αξιών** - υπάρχει μια ανησυχία ότι οι άνθρωποι αναισθητοποιούνται σε πράγματα που βλέπουν στο διαδίκτυο. Το επιβλαβές περιεχόμενο γίνεται συνηθισμένο και δεν προκαλεί την ίδια αντίδραση όπως θα συνέβαινε εάν το βλέπαμε στην πραγματικότητα, πρόσωπο-με-πρόσωπο.
- **Προσωπικά δεδομένα / εικόνες** - το διαδίκτυο δεν ξεχνά. Όλοι κάνουμε λάθη, αλλά στο διαδίκτυο, σε ορισμένες περιπτώσεις είναι αδύνατο να ξεχαστεί μια κακή απόφαση. Τα βίντεο με μεγάλη απήχηση διατηρούνται και προσελκύουν νέους θεατές και ακόλουθους και ενώ μπορεί να υπάρξουν σοβαρές συνέπειες για τους YouTubers που ξεπερνούν τα όρια και κάνουν κάτι τόσο εξωφρενικό που προκαλεί αρνητικές αντιδράσεις, σε πολλές περιπτώσεις ακόμη και η αρνητική προσοχή μπορεί να θεωρηθεί θετική. Μπορούμε να ισχυριστούμε ότι δεν έχει σημασία γιατί κάποιος παρακολουθούν ένα βίντεο, ακόμη και αν το βρίσκουν σκαριστικό και τους απωθεί – μια προβολή είναι μια προβολή και συνεισφέρει στο εισόδημα που μπορεί να παραχθεί.

Απαντήσεις της βιομηχανίας του διαδικτύου

Είναι σαφές ότι η βιομηχανία του ίντερνετ έχει να διαδραματίσει κάποιο ρόλο εδώ. Ως πάροχοι (και διανομείς) αυτού του τύπου περιεχομένου, οι πάροχοι πρέπει να ακολουθήσουν μια υπεύθυνη προσέγγιση για να καθορίσουν τι είναι αποδεκτό να δημοσιεύεται στις πλατφόρμες τους. Πότε τα βίντεο που μεταφορτώνονται και το περιεχόμενο ξεπερνούν τα όρια και ποιος καθορίζει τι και πού είναι η κόκκινη γραμμή. Στις αρχές του 2019, σε απάντηση στην [πρόκληση του BirdBox](#) (όπου τα άτομα ασκούν διαφορετικές δραστηριότητες ενώ έχουν δεμένα μάτια), το YouTube αποφάσισε να απαγορεύσει αυτό που ονόμασε «επικίνδυνες προκλήσεις και φάρσες» από την πλατφόρμα του. Η εταιρεία δήλωσε ότι θα αφαιρέσει περιεχόμενο που χαρακτηρίζεται ως ενθάρρυνση «βίας ή επικίνδυνης δραστηριότητας». Η δήλωσή τους παρουσιάζεται παρακάτω και υπάρχει επίσης ένας σύνδεσμος σε ένα χρήσιμο σύνολο Συχνών Ερωτήσεων.

Επικίνδυνες προκλήσεις και φάρσες: Υπενθύμιση - περιεχόμενο που ενθαρρύνει βία ή επικίνδυνες δραστηριότητες τα οποία μπορεί να προκαλέσουν σοβαρή σωματική βλάβη, αγωνία ή θάνατο παραβιάζει την [πολιτική μας για επιβλαβές και επικίνδυνο περιεχόμενο](#), οπότε διευκρινίζουμε τι σημαίνει αυτό για επικίνδυνες προκλήσεις και φάρσες. Το YouTube φιλοξενεί πολλές προκλήσεις και φάρσες, αλλά πρέπει να βεβαιωθούμε ότι κάτι που δημοσιεύεται ως αστείο δεν ξεπερνά τα όρια με το να είναι επιβλαβές ή επικίνδυνο. Επικαιροποιήσαμε τις κατευθυντήριες γραμμές μας για να καταστήσουμε σαφές ότι απαγορεύουμε προκλήσεις που παρουσιάζουν ρίσκο για σοβαρό κίνδυνο ή θάνατο και τις φάρσες που κάνουν τα θύματα να πιστεύουν ότι βρίσκονται σε σοβαρό φυσικό κίνδυνο ή προκαλούν σε παιδιά σοβαρή συναισθηματική δυσφορία. Διαβάστε περισσότερα σε αυτές τις [Συχνές ερωτήσεις για επικίνδυνες προκλήσεις και φάρσες](#).

Η βιομηχανία του διαδικτύου θα αντιμετωπίζει πάντα επικρίσεις σχετικά με το περιεχόμενο που απαγορεύουν ή επιτρέπουν οι πλατφόρμες - θα κατηγορούνται ότι είναι υπερβολικά περιοριστικές ή ότι επιτρέπουν περιεχόμενο που θα μπορούσε ενδεχομένως να οδηγήσει σε

βλάβη. Ωστόσο, είναι χρήσιμο να δούμε την προσέγγιση που υιοθετήθηκε από το YouTube καθώς, πέρα από οτιδήποτε άλλο, αποτελεί σίγουρα μια καλή αρχή για συζήτηση.

Οι Γραμμές Βοηθείας και τα Κέντρα Ασφαλούς Διαδικτύου πρέπει να επισημαίνουν τυχόν ανησυχίες ή νέες / αναδυόμενες προκλήσεις μέσω των συνήθων καναλιών αναφοράς.

Πώς να διαχειριστείτε τα μέσα

Τα κοινωνικά μέσα, αλλά και τα πιο παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο όσον αφορά την εξάπλωση και την οριοθέτηση στις ηλεκτρονικές προκλήσεις. Όπως διαπιστώνεται με την ιστορία του Μομο στο Ηνωμένο Βασίλειο, πολλές λάθος πληροφορίες μπορούν να διαμοιραστούν πολύ γρήγορα και αυτό μερικές φορές μπορεί να είναι καταστρεπτικό. Οι προτάσεις που ακολουθούν είναι σκέψεις για την συνεργασία με τη βιομηχανία των μέσων ενημέρωσης και περιλαμβάνουν κάποιες ιδέες για προληπτική δέσμευση. Μια ισχυρή και θετική σχέση με τα μέσα ενημέρωσης μπορεί να είναι πολύ αποτελεσματική, και είναι χρήσιμο για τα Κέντρα Ασφαλούς Διαδικτύου να αναπτύξουν τέτοιες σχέσεις όποτε είναι δυνατόν.

- Χρήσιμο θα ήταν τα μέσα ενημέρωσης να επικοινωνούν με τη γραμμή SIC / helpline (210 6007686) **πριν γράψουν** ένα άρθρο. Αυτό δεν είναι εύκολο, αλλά μπορεί να βασιστεί σε μια καλή σχέση με τα κύρια μέσα ενημέρωσης.
- Μην μιλάτε για μια συγκεκριμένη πρόκληση, μάλλον για το γενικότερο θέμα των προκλήσεων.
- Μην κάνετε διάσημους τους ανόητους ανθρώπους – δίνοντας σημασία σε ορισμένες από αυτές τις προκλήσεις. Είναι ανεύθυνο και μπορεί να προκαλέσει περαιτέρω βλάβη.
- Να συμμετέχετε ενεργά στην επικοινωνία σχετικά με τις προκλήσεις εν γένει.
- Αυξήστε την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των δημοσιογράφων - αυτό μπορεί να γίνει προληπτικά σε δεδομένες χρονικές στιγμές καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.
- Επικοινωνήστε με τα μέσα όταν δημοσιεύουν λανθασμένες πληροφορίες.
- Συνεργαστείτε με άλλους στο κέντρο / τομέα για να έρθετε σε συμφωνία σχετικά με την προσέγγιση που θα ακολουθήσετε για τις προκλήσεις στο διαδίκτυο και να ετοιμάσετε μια έτοιμη δήλωση για τον Τύπο.
- Μιλήστε σε φιλικό μέσο ενημέρωσης - σκεφτείτε να τους παρέχετε ενημερώσεις και όχι απλές αναφορές.
- Ζητήστε από τα μέσα να προσθέσουν σημεία επικοινωνίας και πληροφόρησης (ιστοσελίδες / γραμμές βοήθειας) στις δημοσιεύσεις / άρθρα / αναρτήσεις τους.

Οι συνάδελφοι από τα Κέντρα Ασφαλούς Διαδικτύου είναι συχνά οι πρώτοι που έχουν επίγνωση των νέων προκλήσεων. Οι γραμμές βοήθειας μοιράζονται πληροφορίες σχετικά με κλήσεις που αφορούν συγκεκριμένα θέματα πολύ πριν φτάσουν στα μέσα, όπως συνέβαινε με το Μομο (βλ. παραπάνω). Οι γραμμές βοήθειας λάμβαναν κλήσεις από νέους για αυτό μήνες πριν υπάρξουν δημόσιες αναφορές γι' αυτό το θέμα.

Συμβουλές και καθοδήγηση για γονείς

Γνωρίζουμε ότι δεν έχουν όλα τα παιδιά γονείς που εμπλέκονται - ή ακόμη και γονείς που ενδιαφέρονται - για την ευημερία τους και για την προστασία τους. Ωστόσο, ελπίζουμε ότι οι περισσότεροι το κάνουν, και, ως εκ τούτου, οι γονείς είναι μια σημαντική ομάδα στόχος. Πολλές από τις παρακάτω προτάσεις ισχύουν και για τους εκπαιδευτικούς και άλλους επαγγελματίες που εργάζονται με παιδιά και νέους.

- Ξεκινήστε τη συζήτηση - οι ενήλικες θα πρέπει να αναγνωρίσουν ότι, κατά κύριο λόγο, πρόκειται για διασκέδαση και πολλά από τα βίντεο προκλήσεων είναι ακίνδυνα. Ωστόσο, υπάρχει ένα όριο και οι γονείς θα πρέπει να συζητήσουν με τα παιδιά τους και να τα βοηθήσουν να κατανοήσουν τους διάφορους τύπους προκλήσεων.
- Κάντε το μαζί - οι γονείς μπορούν να παρακολουθήσουν βίντεο με τα παιδιά τους και να προσπαθήσουν να συνειδητοποιήσουν και να δουν γιατί ένα βίντεο προκαλεί τόση αναστάτωση. Ο επικεφαλής ιατρικός σύμβουλος στο Ηνωμένο Βασίλειο δήλωσε πρόσφατα στους γονείς ότι πρέπει να γνωρίζουν τι κάνουν τα παιδιά τους όταν σερφάρουν στο διαδίκτυο, αλλά χωρίς να ενοχλούν ή να επικρίνουν. Οι γονείς πρέπει να δείξουν ότι ενδιαφέρονται για τους λόγους που κάποιο διαδικτυακό περιεχόμενο αρέσει στα παιδιά τους.
- Οι γονείς πρέπει να μιλήσουν για τις πιθανές συνέπειες και να διασφαλίσουν ότι τα παιδιά είναι καλά ενημερωμένα.
- Είναι σημαντικό να οι γονείς να δώσουν χρόνο σε αυτό το είδος συζήτησης και να διασφαλίσουν ότι θα βρεθεί ο κατάλληλος χρόνος και τόπος για να αρχίσει η συζήτηση.
- Οι γονείς πρέπει να καταστήσουν σαφές ότι είναι διαθέσιμοι για περαιτέρω ερωτήσεις ή συζητήσεις, ιδανικά χωρίς προκαταλήψεις ή τιμωρίες. Φυσικά, πρέπει να υπάρξουν συνέπειες αν τα παιδιά έχουν κάνει κάτι λάθος - ανάλογα με την περίπτωση- και οι ενήλικες πρέπει να καταλάβουν ότι μια υπερβολική αντίδραση μπορεί να είναι δυνητικά επιβλαβής για τη μελλοντική σχέση/επικοινωνία με τα παιδιά τους.
- Οι γονείς πρέπει αρχικά να ενημερώνονται για κάποιες από τις προκλήσεις. Υπάρχουν διάφορα άρθρα και ιστοσελίδες που θα βοηθήσουν σε αυτό. Μια λίστα παρέχεται στο τέλος αυτού του εγγράφου.

Ενημερωτικές πηγές

Στις παρακάτω πηγές μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις προκλήσεις και τον τρόπο αντιμετώπισής τους. Πρόσθετο υλικό μπορείτε επίσης να βρείτε στο δικτυακό τόπο [Better Internet for Kids \(BIK\)](#) όπου θα προστεθούν νέες πηγές όταν θα είναι διαθέσιμες.

- [13 προκλήσεις στο διαδίκτυο που το παιδί σας γνωρίζει ήδη](#)
- [Μιλώντας στα παιδιά σχετικά με τους διάσημους στο YouTube που ξεπερνούν τα όρια](#)
- <http://www.internetchallenges.nl/en>
- [Προκλήσεις και κίνδυνοι του ψηφιακού περιβάλλοντος](#) – αυτή η πηγή από το Εσθονικό Συμβούλιο Νεολαίας υπογραμμίζει τις προκλήσεις και τους κινδύνους σε ένα ψηφιακό

περιβάλλον. Το σύντομο κινούμενο βίντεο περιλαμβάνει νέους ανθρώπους που μιλάνε για διαδικτυακές προκλήσεις και απειλές.

- [Αλλά δεν είναι επικίνδυνο](#); - αυτό το κομμάτι από τους πρεσβευτές της νεολαίας BIK (Lili, Simona και João) καταγράφει την οπτική γωνία της νεολαίας σχετικά με το θέμα των προκλήσεων και τα κίνητρα πίσω από τον τρόπο προσέγγισης των παιδιών και των νέων. Υπάρχουν δύο πλευρές σε κάθε ιστορία!
- Ένα [Βουλγαρικό άρθρο](#) που συζητά την υστερία γύρω από την πρόκληση Momo και το οποίο αναγνωρίζει ότι ορισμένα παιδιά είναι πιο ψηφιακά ενημερωμένα από τους γονείς τους.
- [Λετονικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου](#): Έξι συμβουλές για την προστασία των παιδιών σας από τη Γαλάζια Φάλαινα - αυτό το ενημερωτικό φυλλάδιο παρέχει στους καθηγητές και τους γονείς πληροφορίες για την ύπαρξη της πρόκλησης του Blue Whale, εξηγώντας επίσης τις εικασίες και τις φήμες που δημιουργούνται από αυτό στα κοινωνικά δίκτυα. Το φυλλάδιο παρουσιάζει συμβουλές για τους γονείς και τους δασκάλους σχετικά με τις ενέργειες που απαιτούνται αν παρατηρήσουν ότι τα παιδιά προσπαθούν να εμπλακούν στο παιχνίδι, όπως η συζήτηση μεταξύ συνομηλίκων ή η αναζήτηση βίαιου περιεχομένου σχετικού με αυτό το αποκαλούμενο παιχνίδι.
- [Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου του Ηνωμένου Βασιλείου: Συμβουλές για τις προκλήσεις στο διαδίκτυο για γονείς](#) - ορισμένες προτάσεις εκκίνησης που θα βοηθήσουν τους γονείς και τους κηδεμόνες να ξεκινήσουν μια συζήτηση με τις οικογένειές τους για το χρόνο τους στο διαδίκτυο.
- [Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου του Ηνωμένου Βασιλείου: Διαδικτυακές προκλήσεις και πίεση από συνομηλίκους](#) - αυτή η πηγή προσφέρει συμβουλές για τους γονείς και τους κηδεμόνες ώστε να ξεκινήσουν μια συζήτηση με τους νέους σχετικά με τους κινδύνους που συνδέονται με τις διαδικτυακές προκλήσεις και, ιδιαίτερα, την πίεση από τους συνομηλίκους για συμμετοχή.
- [Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου του Ηνωμένου Βασιλείου: Συμβουλές για τα σχολεία σχετικά με την ανταπόκριση στις προκλήσεις](#) - οκτώ συμβουλές για τα σχολεία σχετικά με τον τρόπο ανταπόκρισης στις προκλήσεις και τις φάρσες στο σχολείο.

Συμπεράσματα

Οι προκλήσεις και οι κίνδυνοι ήταν πάντα μέρος της ζωής και τώρα, φυσικά, βρίσκονται και στη διαδικτυακή ζωή. Είναι σαφές ότι η δαιμονοποίηση τους δεν είναι η καλύτερη προσέγγιση όσον αφορά την προστασία των παιδιών και των νέων. Πρέπει να υπάρχει ένας ουσιαστικός διάλογος που να παρέχει ευκαιρίες για σκέψη.

Αυτός ο οδηγός βέλτιστων πρακτικών στοχεύει στο να προσφέρει κάποιες σκέψεις που θα μπορούσαν να βρουν χρήσιμες διάφοροι ενδιαφερόμενοι όταν μιλούν για προκλήσεις στο διαδίκτυο. Αναπόφευκτα, ορισμένες προκλήσεις προσελκύουν σημαντική κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης και μπορούν επίσης να προκαλέσουν πανικό στο κοινό. Είναι σημαντικό όσοι είναι υπεύθυνοι για την παροχή συμβουλών, καθοδήγησης και υποστήριξης σε σχέση με τα διαδικτυακά ζητήματα να έχουν δώσει κάποια προσοχή σχετικά με τον τρόπο διαχείρισης και αντιμετώπισης τέτοιων περιστατικών προτού συμβούν στην πραγματικότητα. Αυτό είναι πιθανό

να οδηγήσει σε πολύ πιο θετικό αποτέλεσμα από το να χρειαστεί να αντιδράσουν γρήγορα χωρίς χρόνο για προετοιμασία ή εξέταση του περιστατικού.

Συνοψίζοντας:

- Κάνετε κάποια έρευνα και μάθετε περισσότερα σχετικά με τις προκλήσεις που προκύπτουν - η καλή επικοινωνία με τα παιδιά και τους νέους θα βοηθήσει σε αυτό.
- Να είστε ενεργός με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς. Επικοινωνήστε μαζί τους και παράσχετε τα γεγονότα και ορισμένες πληροφορίες που δεν θα προκαλέσουν φόβο ή πανικό.
- Να καταστήσετε σαφές ότι εσείς (ή ο οργανισμός σας) πρέπει να είστε ο πρώτος φορέας επικοινωνίας για τυχόν ανησυχίες ή ερωτήσεις.
- Ενθαρρύνετε τους δημοσιογράφους να έρχονται σε εσάς πριν γράψουν οτιδήποτε για να ελέγξετε τα γεγονότα.
- Ακούστε τα παιδιά και τους νέους και κρατήστε ένα συνεχή διάλογο για να κατανοήσετε τα κίνητρα που υπάρχουν.